

Макеєва А. І., *Гео-квест як інтелектуально-ігрова технологія. Конструктивна географія та раціональне використання природних ресурсів: наук. зб./ ред. кол.: Я.Б. Олійник (відп. ред.) та ін. Київ: Екотур-інфо, 2017 (2). Вип. 18. С.88-101*; 3. Концепція «Нової української школи». URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 13.10.2020); 4. Логінова А.О., Макеєва А.І. *Імплементация елементів наукової спадщини П.А. Тутковського в STEM-освіту. Молоді науковці – географічній науці: збірник наукових праць XIV Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених. Випуск XIV. Київ: Видавництво “Фенікс”, 2018. С. 138-140*; 5. *Навчальна програма з географії для 6-9-х класів для загальноосвітніх навчальних закладів.* URL:<https://mon.gov.ua/ua> (дата звернення: 14.10.2020); 6. Шиян Р.Б. *Стандарти громадсько-активної школи: навчання впродовж усього життя: навчально-методичний посібник / за ред. Даниленко Л.І. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2014. 66 с.*

УДК 372.891

СТВОРЕННЯ КРАЄЗНАВЧО-ЕКОЛОГІЧНОЇ СТЕЖКИ В МІСЦЕВИХ ПРИРОДНО-ІСТОРИЧНИХ РЕСУРСАХ

Т. Г. Назаренко

geohim@ukr.net

відділ навчання географії та економіки Інституту педагогіки НАПН України м. Київ,

Н. В. Шиліна

гімназія №283, м. Київ

Л. С. Неділько

гімназія №283, м. Київ

Краєзнавчо-екологічна стежка – унікальна форма не лише природоохоронної інформаційно-виховної роботи, але й поєднаних з нею рекреації, оздоровлення та відпочинку.

Актуальність організації мереж екологічних стежок на сьогодні полягає не тільки в їх потенційному економічному та природоохоронному зиску, а в тому, що вони є найбільш доступною масовою формою екологічної освіти.

Така форма природоохоронної освіти є надзвичайно ефективною, насамперед, завдяки її неформальності – вона проходить не як обов'язковий захід, приурочений до конкретної дати, місця чи часу, а при безпосередньому спілкуванні з природним середовищем, емоційно насиченому сприйняттю людиною природи та її впливові на всі органи чуття, цілеспрямовано формується позитивна емоційна сфера передусім у тих людей, котрі до цього зовсім не цікавилися природою і не мали особливого потягу до спілкування з нею [4,6].

Розробка краєзнавчо-екологічної стежки не можлива без аналізу видів природно-історичних ресурсів. Якщо проаналізувати чинні навчальні посібники з туризму [3,7,5], то природні ресурси можна поділити на ресурси першого порядку та ресурси другого порядку. До ресурсів першого порядку належать клімат терапевтичні, водні, бальнеологічні і ландшафтні складові. Природні ресурси другого порядку включають орографічні, лісові та флоро-фауністичні

або біотичні складники. Деякі види природних ресурсів використовуються виключно споглядально, користувачі не впливають на їх екологічний стан.

Об'єктом нашого дослідження вибрана територія київської гімназії №283, тому види природних ресурсів представлені не в повному об'ємі. Серед ресурсів першого порядку безпосередньо можна використати ландшафтні складові (переважно антропогенні) – парк «Молодіжний», зелена зона гімназії. З ресурсів другого порядку переважаючим типом є біотичні складники (представники флори) – хвойні – туя, ялівець, ялини; широколисті – березові насадження, бузкові, насадження горобини, каштани, клени, вишні, сезонні трав'янисті рослини.

Історико-культурні рекреаційні ресурси – це ресурси, створені людиною, які мають суспільно-виховне значення, пізнавальний інтерес. Беручи до уваги класифікацію історико-культурних ресурсів [7], територіально наближеними об'єктами є вулиці, які оточують гімназію, а саме їхні назви: вулиця Оноре де Бальзака, вулиця Костянтина Данькевича. Проаналізувавши літературу була здійснена добірка інформації. Окрім цього ми об'єднали історичні відомості про природні та культурно-історичні ресурси стежки з сучасністю, з цією метою дослідили топоніміку житлового масиву Троєщина [1].

Краєзнавчо-екологічна стежка «Казкові мандри» буде пролягати в межах території київської гімназії №283 і матиме практичне спрямування. Для учнів гімназії природоохоронний, краєзнавчий напрям діяльності є одним з основних, в зв'язку з тим, що навчальний заклад має математично-екологічний профіль. В навчально-виховних програмах обов'язково заплановані відкриті виховні години екологічного та патріотичного спрямування, участь у районних і міських екологічних конкурсах тощо.

Досліджуючи історію гімназії і району в цілому, ми виділили цілу низку історичних назв, які використані у створенні стежки. Наприклад: Милославщина – з часів Київської Русі місцина відома як Милославщина – так звали одного з членів князівської родини. В XI-XII століттях тут знаходилася замська резиденція київських князів, а потім – оборонні укріплення, що захищали північно-східні підступи до Києва [1].

Загальна протяжність маршруту – 640 метрів. Маршрут має точки з фіксованими об'єктами. В залежності від навчальних потреб і сезону наповненість точок додатковими об'єктами можна змінювати. Це сезонні квіти, які кожного року насаджуються на подвір'ї гімназії: чорнобривці, петунії, космея тощо. Окрім цього є постійні посадки: троянд, лілеї тощо. До основних об'єктів можна додавати розповідь про ті квіти, які зустрічається. Маршрут розрахований на учнів 5-10 класів загальноосвітніх та профільних екологічних чи географічних класів. В п'ятих класах стежку можна використовувати к курсі природознавства для ознайомлення з середовищем існування, ростом і розвитком, життєвими формами рослин. Для зацікавленості в історії, географії та екології доцільно використовувати такий засіб навчання, як казки [2]. Наприклад легенда про бузок, горобину, вишню, тополлю тощо.

Точка 1 «В гостях у Середземномор'я». Учні спускаються зі сходів гімназії і сідають на лавочки біля сходів. Тут діти знайомляться з каштаном —

символом Києва. По периметру внутрішнього двору насаджені туї. Дана рослина, як і каштан завезена в Україну, тому внутрішній двір є вдалим місцем для пояснення теми акліматизації рослин.

Точка 2 «Вулиця Костянтина Данькевича». За межами двору гімназії учні знайомляться з біографією видатного українського діяча Костянтина Данькевича, на честь якого була названа вулиця.

Точка 3 «Вперед у минуле». До наступної точки діти рухаються ліворуч, вздовж огорожі. Перед очима «Молодіжний» парк, проспект В.Маяковського. Тут учнів знайомлять з історичними місцевостями та назвами житлового масиву: Чурилівщина, Милославщина (з посиланням на вулицю Милославська), Вигурівщина (пояснюється назви сіл Троєщина та Вигурівщина), Градина (з посиланням на вулицю Градинська), Лісковщина (вулиця Лісківська).

Точка 4 «Лелене дерево». Далі повертаємо до гімназії і починаємо обходити її ліворуч, опинившись серед посадки беріз. Учні знайомляться з казками про березу, її обрядове значення.

Точка 5 «Горобинове намисто». Вздовж лівого крила гімназії насаджені клени та горобина. Учні знайомляться з одним з символів України горобиною. Горобина стане чудовим прикладом для пояснення теми «фенологічні спостереження».

Точка 6 «Зелений дворик». Ділянка гімназійного подвір'я, яка названа «Зелений дворик», була розроблена випускницею нашої гімназії Марченко Вікторією, тому я вирішила використати її надбання в своїй роботі. Тут діти можуть ознайомитись з основами ландшафтного дизайну. Серед малих архітектурних форм діти можуть побачити і пригадати символ України – лелеку.

Точка 7 «Французька Україна». На цій станції, діти ознайомляться з видатним французьким письменником Оноре де Бальзаком, на честь якого названа вулиця нашого житлового масиву. Особливий акцент на біографічні дані – прихильність письменника до України та його одруження на Евеліні Ганської польською поміщицею українського походження.

Точка 8 «Бузкова галявина». Центром цієї точки є композиція з каміння, забарвлене в різні кольори. Навколо насаджений бузок. На нього і буде направлена найбільша увага учнів.

Таким чином, маршрут поглиблює краєзнавчі знання учнів про Україну. Акцентується увага на тому, який вплив зробила Україна у розвитку світової літератури. Тому в цілому створення краєзнавчо-екологічної стежки «Казкові мандри» відповідає навчально-виховним завданням, які реалізуються в нашій гімназії: історичні компетенції, патріотизм, формування екологічної культури учнів, розвиток громадянського мислення й свідомості. Така форма навчання є надзвичайно ефективною, насамперед, завдяки її неформальності—вона проходить не як обов'язковий захід, приурочений до конкретної дати, місця чи часу, а при безпосередньому спілкуванні з природним середовищем, емоційно впливає на всі органи чуття.

Список використаних джерел: 1. Василенко Л., Вакулишин С. Деснянський район: із глибин століть до сьогодення. К.:2006, 230 с.; 2. Войтович В. Українська міфологія. К.:

2002, 662 с.; 3. Дурович А. П., Кабушкин Н. И., Сергеева Т. М., Бирицкая Н.М. Организация туризма: Учебное пособие для вузов. Минск: Новое знание, 2003, 632 с.; 4. Концепція розвитку екскурсійної діяльності в м. Києві. Розробник: Головне управління комунального господарства Київ – 2010р., заступник міського голови – секретар Київради О. Довгий. Про схвалення Стратегії розвитку туризму і курортів. [Електронний ресурс]. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2009 р. № 1088 . – Режим доступу до ресурсу: www.gdo.kiev.ua.; 5. Методика створення екологічної стежки. - Івано-Франківськ.: 2011 – 26 с.; 6. Прогноз ВТО, приведенный в докладе "Туризм - панорама 2020" (Tourism: 2020 Vision) Доклады Всемирной туристической организации. «Барометр мирового туризма». UNWTO Tourism Barometer. Edition, 2007, 2009, 2010 (01). [Електронний ресурс]: <http://www.unwto.org>.; 7. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія. К.: Центр навчальної літератури, 2007. - 312 с.

УДК: 37.016 : 91

ЗАСТОСУВАННЯ КОМПЕТЕНТНІСНО-ОРІЄНТОВАНИХ ЗАВДАНЬ ЯК НАПРЯМ РЕАЛІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ ДО НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ

Л. П. Вішнікіна

lpvishnikina@gmail.com

*кафедра географії та методика її навчання Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка, м. Полтава*

Л. С. Галушка

lianochka3008@gmail.com

*кафедра географії та методика її навчання Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка, м. Полтава*

Реалії сьогодення породжують нові виклики щодо навчання й виховання сучасного гаджетного покоління учнів. Традиційні підходи до організації навчання географії не спрацьовують, проблем формування ефективного навчально-виховного процесу стає все більше, а впровадження модернізованих засобів навчання не надає очікуваних швидкоплинних результатів. Тож виникає питання, як поєднати перевірені часом і позитивним досвідом учителів географії досягнення дидактики та інновації, запити на які не можливо ігнорувати.

Одним із традиційних дидактичних принципів навчання географії, який наразі стає особливо актуальним є діяльнісний підхід до організації активної навчально-пізнавальної роботи учнів. Такий підхід спрямовано на моделювання вчителем індивідуального процесу пізнання, що здійснює кожен учень на уроці географії.

Варто зазначити, що таке моделювання може бути здійсненим лише за умови поєднання діяльнісного підходу до навчання із компетентнісним, що забезпечує розвиток в учнів здатності застосувати здобуті навчальні досягнення з географії задля вирішення життєво важливих завдань і проблем. При